

Italija in Nemčija bojkotirata mednarodno konferenco

Sovjetska Rusija zapretila z drastično akcijo, ako ne bo dobila zadoščenja od Italije. Napadali na parnike na Sredozemskem morju povzročili resne komplikacije. Anglija in druge države imajo dokaze, da italijanske podmornice napadajo parnike. Rimska vlada noče odgovoriti na sovjetski protest

LONDON, 9 sept. — Italija in Nemčija sta danes uradno odločili priustvovanje na mednarodni konferenci v Švici proti napadu na Sredozemskem morju. Italija se odpravi jutri. Anglija in Francija sta pa odločili, da bo konferenca kljub temu potekala.

Paris, 9 sept. — Napetost v Evropi zaradi napadov na parnike na Sredozemskem morju se povečala, ko je sovjetska Rusija obdolžila Italijo, da so njene podmornice torpedirale in potopile dva ruska parnika. Italija zavrača to obdolžitev in odloča, da je tudi zahteva sovjetske vlade, da mora plačati odškodnino za potopljena parnika.

Zaj se je izvedelo, da se Italija in Nemčija ne bosta udeležili konference dvanajstih evropskih držav, ki se odpravi v Nyonu, Švica, na kateri se razprava o situaciji na Sredozemskem morju. Obe sta namreč, da ne bosta poslali svojih reprezentantov na to konferenco, ker se je Rusija odločila, da bo zahtevala zadoščenje od obeh držav.

Prevladuje mnenje, da je glavni vzrok bojkotiranja konference s strani Italije dejstvo, da ima Rusija dokaze, da italijanske podmornice napadajo parnike na Sredozemskem morju. Službe dokazuje imajo tudi Francija, Anglija, Turčija in druge države. Sovjetska vlada je dobila zanesljive informacije od angleške admiraltete, katere tudi od Turčije, katere očitno straža je vestno zasledovala kretanje italijanskih podmornic.

Moskva, 9. sept. — Rdeča armada, uradno glasilo sovjetske vlade, je zapretila, da bo podprla drastično akcijo na svojo korist, da dobi zadoščenje od Italije, ker so njene podmornice potopile dva ruska parnika. Glavni napad Francijo in Veliko Britanijo, ker se še vedno obotlevata, čeprav imata dokaze o delovanju italijanske konference v Švici. Konferenca v Nyonu ne bo dosegla ničesar, če ne bo Italija in Francija ne bosta pristali na kolektivno akcijo proti Italiji. "Molk Francije in Anglije o razbojništvu na Sredozemskem morju je značilen," pravi Pravda, uradno glasilo ruske komunistične stranke. "Dvoje, da bo konferenca v Švici odredila drastično akcijo, ki bo ustavila napade na parnike na Sredozemskem morju in kaznovala Italijo, ki izživa novo svetovno vojno."

Chicago, 9. sept. — Znaná Fansteel Metallurgical Co. v North Chicagu, ki je v zadnjem februarju izzvala sedečo stavko in izgrede v svoji tovarni, ker ni hotela priznati unije svojih delavcev, je spet v revolti. Zadnjo soboto je federalni delavski odbor razsodil, da je družba zakrivila stavko in nemire, zato mora uposliti 83 bivših sedečih stavkarjev in 67 svojim bivšim delavcem mora plačati v skupni vsoti okrog \$70,000 zaostalo mezd.

Družba pa izjavlja, da se ne bo pokorila temu odloku, ne bo nikogar vzela nazaj v delo in nič izplačala v zaostali mezdi. Advokati družbe pravijo, da bodo tirali pravdo na višja federalna sodišča.

Vozniki tovornih avtov zmagali

Cincinnati, O.—Šest dni trajajoča stavka voznikov tovornih avtov je bila končana, ko so delodajalci pristali skoro na vse zahteve stavkarjev. Nova pogodba, ki bo v veljavi eno leto, dojača zvišanje mezde 20 odstotkov in skrajšanje delovnega tedna na 44 ur.

Sovjetski komisar lahkih industrij odstavljen

Moskva, 9. sept. — Izidor Ljumbimov, komisar lahkih industrij, je bil včeraj odstavljen. Na njegovo mesto je prišel Vladimir Šestakov. Izpremenjeno je bilo tudi vse nižje osebe v tem komisariatu.

Domače vesti

Obiski
Chicago. — Gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete so v četrtek obiskali Blaž in Ana Kirn ter njuna sin in hči Raymond in Zora Kirn iz Puebla, Colo.; Joe Teršina iz Arme, Kans.

Avtna nesreča
Wilkes-Barre, Pa. — Rojak Jos. Roglič, znani žogarski sportnik, se je pred nekaj dnevi težko pobil, ko se je kolo njegovega avtomobila razletelo. Odpeljali so ga v bolnišnico. Z njim vred je bil poškodovan tudi John O-mahen, ki se zdravi doma. Oba sta člana društva 432 SNPJ.

Še ena žrtev nesreče
Cleveland. — Frank Seme, star 20 let in rojen tu, je podlegel poškodbam, ki jih je dobil pri avtni nesreči zadnjo nedeljo. Zapušča starše, dva brata in tri sestre. — Slovenski councilman Anton Vehovec je moral plačati \$16.20 kazni, ker je neprevidno vozil z avtom po bulvaru.

Fašistična revolta v Paragvaju skrušena

Asuncion, 9. sept. — Fašistični puč pod vodstvom vojaške klike in v interesu izgnanega diktatorja-predsednika Rafaela Franca, ki je izbruhnil zadnji ponedeljek v Asuncionu, je imel kratko življenje. Lojalne vojaške čete so včeraj skrušile revolto, iztirale fašiste iz mesta in vzpostavile vlado začasnega predsednika dr. Feliksa Paive, ki je demokratična. Bivši diktator Franco, ki je bil brzojavno pozvan nazaj, je včeraj dospel z letalom iz Argentine, a li ko je videl, da je njegova klika poražena, je brž odkuril nazaj v Argentino.

Masna vzgoja članov krojaške unije ILGW

New York.—Prosvetni department krojaške unije International Ladies Garment Workers poroča, da v raznih centrih te unije je posluje 553 učnih tečajev ali večernih šol, v katerih je vpisanih nad 20,000 članov. Najbolj popularni so tečaji o sodobnih dogodkih. Unija vzdržuje tudi svoje pevске zbor, mandolinске in dramske skupine, ki nastopajo tudi javno. V zadnjih dveh letih je prosvetni department razpečal četrt milijona brošur in raznih tiskovin v učnih tečajih in med druge unije. Tiskovine prodaja po nominalni ceni.

Kitajske ženske se vzhajajo v rabi orožja na fronti pri Sanghaju. Tisoče žensk se je priglasilo za vojaško službo v sedanjem konfliktu med Kitajci in Japonci.

Avtna unija nastopa proti komunistom

Levičarski organizatorji bodo odelovljeni

Detroit, Mich, 9. sept. — Homer Martin, predsednik unije avtnih delavcev CIO, je včeraj rekel, da aktivni komunisti so lahko v uniji kot člani, ne bodo pa več kot odgovorni odborniki in plačani organizatorji. Nova eksekutiva unije, ki je bila izvoljena na zadnji konvenciji v Milwaukeeju, se snide prihodnji teden in nastavi nove organizatorje. Martin se je razgovarjal glede organizatorjev, ko je rekel, da bo eksekutiva iztrebila komuniste iz odgovornih služb v uniji.

"Komunistična stranka bi me bila razglasila za velikega junaka, če bi se ji bil podal na mil-wauški konvenciji, na kateri so komunisti z vsemi svojimi silami delovali na to, da dobe kontrolo nad avtno unijo," je rekel Homer Martin. "Jaz nimam nobenih simpatij do komunistične stranke niti njenih principov."

Martin je dostavil, da so komunisti odgovorni za več "divjih štrajkov" v raznih krajih v preteklih mesecih in tega mora biti konec. Unija avtnih delavcev se mora držati sklenjenih pogodb in predpisanih inštanca za izravnavanje sporov.

Mornarski delavci zapuščajo ADF

Pri volitvah glasujejo z veliko večino za novo unijo

New York.—(FP)—Pri unijskih volitvah pri parobrodni liniji International Mercantile Marine je nedavno ustanovljena National Maritime unija, ki se namerava pridružiti k CIO, zmagala z veliko večino nad mornarsko unijo ADF. Maritime unija je prejela 2563 glasov, unija ADF pa le 170.

To so bile tretje volitve o unijski reprezentaciji med mornarji na vzhodu. Tudi pri prvih dveh je zmagala prosvetna unija CIO. Pri neki manjši parobrodni liniji je unija ADF dobila le en glas. Vseh linij na vzhodu in v južnih pristaniščih, pri katerih se bodo vršile alične volitve po vodstvom zveznega delavskega odbora, je 70.

Ker je sentiment med mornarji v ogromni večini proti Ameriški delavski federaciji, je eksekutiva na zadnji seji v Atlantic Cityju sklenila reorganizirati vse prizadete unije. Imenovala je poseben odbor, da reši, kar se bo dalo rešiti. Mornarsko unijo

JAPONCI BOMBARDIRAJO KITAJSKO PRISTANIŠČE

Zivljenja Američanov in drugih tujcev v nevarnosti

JAPONCI PORAZENI V BITKI

Amoy, Kitajska, 9. sept. — Japonci vojaški letalci in bojne ladje so danes uprizorili napad na to pristaniško mesto na jugu Kitajske. Več bomb, ki so jih vržili letalci, je padlo na tla v bližini tovarne Socony-Vacuum Oil Co. in ameriške bojne ladje Asheville, ki se nahaja v tem pristanišču. Prebivalci ameriške kolonije so si rešili življenje, ko so pobegnili v varna zavetja pod zemljo.

Peiping, 9 sept. — Japonska armada 4000 mož je bila danes uničena, ko so jo napadle kitajske čete iz zasede. Bitka se je vršila v hribih, 25 milj zapadno od Peipinga. Zanesljiva poročila iz kitajskih virov se glasijo, da so bili Japonci izvaobljeni v past, nakar so jih pokosile krogle iz kitajskih strojnic.

Sanghaj, 9. sept. — Drzni kitajski letalci se skušajo maščevati nad Japonci, ki so včeraj ubili 300 kitajskih beguncev in ranili 400 drugih, ko so z bombami razbili vlak, na katerem so se vozili begunci iz vojne cone v Sanghaju. Napad je bil izvršen, ko je vlak privozil v bližino postaje v Sungklungu. Ta je bil najstrehovitejši japonski napad iz zraka od izbruha krvavega konflikta med Kitajci in Japonci pred dvema mesecema.

Kitajski uradniki pravijo, da je bil napad zločin prve vrste. Na vlaku se niso vozili vojaki, temveč begunci. Postaja v Sungklungu ni služila vojaškim namenom.

Podadmiral Kijosi Hasegawa, vrhovni poveljnik japonskega bojnega brodogoja v kitajskih vodah, je včeraj odgovoril Ameriki, Angliji in Franciji, ki so predlagale ustanovitev nevtralne cone, da se zaščiti življenja tujcev v Sanghaju. Odgovor je uničil vsako upanje glede protitekcije tujcev. Hasegawa pravi, da je pripravljen sprejeti načrt pod pogojem, da se kitajske čete umaknejo z ozemlja okrog Sanghaja, kar pa slednje ne bodo storile, ker bi to pomenilo kapitulacijo.

ADF bo najbrž absorbirala unija pristanišnih delavcev, ki je pod vodstvom J. P. Ryana. Toda je dvomljivo, koliko daleč bo eksekutiva federacije uspela s svojo novo skemo, da ustavi dezertacije mornarskih delavcev v tabor CIO.

Spopad med lojalisti in fašisti na morju

Beane bitke med milicniki in uporniki na severu

Alžir, Alžirija, 9 sept. — Dve španski križarki in pet manjših bojnih ladij se je zapletlo v bitko z uporniško križarko Canarias v bližini alžirskega obrežja. Rezultat bitke še ni znan, toda-neko poročilo se glasi, da je bila vladna križarka Libertad poškodovana.

Francoski rušilec L'Iphigénie in dva torpedna čolna so odrinili proti pozorišču bitke. Tja je odrinilo tudi pet angleških rušilcev iz Gibraltarja.

Hendaye, Francija, 9. sept. — Sem dospela vest se glasi, da so fašisti obnovili naskoke na pozicije španske milice ob reki Selli, na ozemlju, ki leži 30 milj vzhodno od Gijona, španskega pristaniškega mesta na severu. To je zadnja vladna trdnjava ob Biskajskem zalivu v severni Španiji. Poročilo dostavlja, da sta obe strani utrpeli velike izgube.

Bayonne, Francija, 9. sept. — Uporniški letalci so napadli francosko trgovsko letalo, ko je letelo nad mestom Gijon. Francoski pilot, ki je vodil letalo, se je ubil, ko je letalo treščilo na tla.

Parobrodne družbe posvarjene

Vlada jih je opozorila na nevarnost napadov

Washington, D. C., 9. sept. — Državni tajnik Cordell Hull in Joseph Kennedy, član federalne pomorske komisije, sta včeraj opozorila parobrodne družbe na nevarnost, ki preti ameriškim parnikom na Sredozemskem morju. Hull v svarilu omenja napade, ki so bili izvršeni na ruske, angleške, francoške in španske parnike na tem morju v zadnjih tednih. Podmornice, katerih identiteta še ni bila ugotovljena, so torpedirale in potopile že več parnikov.

Hull pravi, da so napadi na parnike ustvarili kritično situacijo. To je vzrok, da je posvaril parobrodne družbe, naj bodo previdne, ker se bile informirane o razvoju nevarne situacije.

V evropskih vodah so zdaj tri ameriške bojne ladje. Tja so dospole po izbruhu civilne vojne v Španiji, da sodelujejo pri evakuaciji ameriških državljanov iz Španije.

Fašisti pogoreli v belgijski zbornici

Bruselj, 9. sept. — Belgijaki fašisti (reksisti) so obtožili ministrskega predsednika Belgije Van Zeelanda, da je prejel podkupnino od neke banke. Zbornica je zadevo preiskala in zaključila s 130 glasovi proti 30, da je obtožba brez podlage. Van Zeeland je katolik in njegova vlada je koalicija katolikov, socialistov in liberalcev. Vlado podpirajo tudi komunisti.

Nov film o lojalistični Španiji

New York.—Medikalni biroj za pomoč lojalistični Španiji je dal na trg nov film, ki prikazuje strahote civilne vojne v Španiji in oskrbovanje ranjencev. Imenuje se "Srce Španije" in je v treh sekcijah. Predvajan bo v raznih mestih po deželi, v New Yorku en mesec. Pokazuje neprimerno žrtvovanje španskih lojalistov na fronti in v zaledju v njih hrabrem boju proti fašizmu.

ČASNIKARJI PODPRILI KONVENČNE ZAKLJUČKE

Unija aktivna na raznih frontah

DOLGA STAVKA V SEATTU

New York. — Iz še ne dokončanega splošnega glasovanja v časnikarski uniji je razvidno, da bo članstvo podprlo konvenčne sklepe na vsej črti. Na podlagi okrog dve tretjini oddanih glasov so časnikarji podprli sklepe st. louske konvencije, katere so skušali razveljaviti disidenti s splošnim glasovanjem, s približno dvema proti enemu glasu.

Izmed desetih točk referendum bodo sigurno prodrele vse važnejše točke, ker so že dobilo toliko glasov, da končni rezultat ne more biti spremenjen. Med temi točkami je najvažnejše vprašanje, ali naj časnikarska unija American Newspaper Guild ostane v CIO. Do zadnjega poročila je pridruženje k CIO podprlo 2711 članov, proti pa 1234.

Vseh kvalificiranih članov, ki se lahko udeležijo glasovanja, je 6844. Na podlagi dosežanega glasovanja se bo referendum udeležilo okrog 75% kvalificirane članstva, to je onih članov, ki so bili v uniji pred konvencijo in imeli plačan assessment do 15. julija.

Glasovanje bo zaključeno 10. septembra. Edina točka, na kateri zna biti konvencija poražena, je resolucija glede podpiranja lojalistične Španije, ki je dosedaj ostala v manjšini za nekaj glasov. Mnenje mnogih članov, ki osebno simpatizirajo z lojalisti, oziroma so proti fašizmu, je, naj se unija ne vtika v — španske zadeve.

Resolucijo za neodvisno delavsko politično akcijo je do tega poročila podprlo 2209 članov, proti pa se je izreklo 1659 članov. Za razširjenje jurisdikcije časnikarske unije na upravniške in druge delavce se je izreklo 2452 članov, proti pa 1510. Unija je do zadnje konvencije sprejemala le osebje v uredništvih. Z razširjenjem jurisdikcije bo časnikarska unija lahko potrojila članstvo.

Kljub temu, da se je unija v zadnjih tednih v glavnem bavila z referendumom in je bilo organizatorično delo večinoma v zastoju, vodi aktivnosti na raznih frontah. V Seattlu vodi že nad dva meseca stavko pri Scripps-Howardovem listu Seattle Star, ker se je uprava zvezovala z notoričnim vodjem voznike unije Beckom in skušala forsrati delavce v cirkulacijskem departmantu v ADF. Listu in Becku se je pridružil tudi župan Dore, ki je rekel, da bo "stavkarje poslal v bolnišnico ali pa na pokopališče." 8 časnikarji sodelujejo unije CIO — pristanišni, gozdarski in lesni delavci, ki vodijo proti listu veliko bojkotno akcijo. Odkar je ta v teku, je list že izgubil nad 35,000 naročnikov.

Med časnikarji, ki delajo za časopisno agencijo United Press, pa se bo te dni po vsej deželi pričelo glasovanje pod vodstvom zveznega delavskega odbora glede vprašanja, ali naj jih pri kolektivnem pogajanju zastopa časnikarska unija. Glasovanje se bo vršilo po pošti. Unija pričakuje, da bo zmagala z veliko večino.

Pri dnevniku Brooklyn Eagle v New Yorku pa se pripravlja nova časnikarska stavka vlad odločitve več članov in upravnika lastnika proti sklenitvi kolektivne pogodbe. Te dni je bil storjen zadnji poskus za mirno poravnavo spora. Stavka je že (Dolje na 3. strani.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
CLASLO IN LASTNJA SLOVENSKA NARODNA
POPUKNA JEDNOTA

Organ of and published by the Slovene National People's Society

Subscription rates for the United States (except Canada)
\$2.00 per year, \$1.00 per half year; in Canada
\$2.50 per year, \$1.25 per half year; in Europe
\$3.00 per year, \$1.50 per half year.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Advertisements:—Short notices in the Prosveta
\$0.10 per line; longer notices \$0.20 per line; in the
Prosveta \$0.10 per line; in the Prosveta \$0.10 per line.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Izobrazba je glavna stvar

Pueblo, Colo.—Bilo nam je v prijetno presenečenje in veselje, ko smo proti koncu avgusta imeli priliko v našem mestu osebno se spoznati z glavnim urednikom Prosvete br. Ivanom Molkom. Mnogo članov in članic je prišlo, da pozdravi in spozna svojega sobrata, ki zna tako izvrstno odbijati napade od strani franciskana, da se dušnim pastirjem kar pesti krečijo v onemogli jezi.

Das je potrebno odgovarjati na katoliške provokacije, vendar to ne zaleže dosti oziroma ni posebnega pomena za delavsko stvar. Večinoma se našim priseljencem vera zdi dejstvo kot življenje samo. Lahko jim navedeš vse grdobije, ki se dogajajo v imenu vere, pa ti bodo odgovorili: "Saj so res taki—jih bo že Bog kaznoval."

Tudi tu rojena mladina je v verskem oziru povečini taka kot njih starši. Toda ta mladina se je začela pariti z drugoverniki in to dela naši duhovščini skrb. Zato jim priporočajo, naj si dobijo katoličano oziroma katoličanko za ženo oziroma moža, ne glede na narodnost. Posledica tega je, da ima dosti naših deklet poseben v Pueblou moč italijanske narodnosti in fantje pa italijanska dekleta za žene.

Vendar pa je nekaj, kar naše mlade katoličanke in katoličani ne ubogajo "fatrov." Otrok nočejo več imeti toliko kolikor jim jih Bog da . . .

Versko vprašanje bo rešeno šele takrat, ko bodo ljudje toliko izobraženi, da bodo sami sprevideli in spoznali resnico.

Kar nam zadnje čase ni bilo nič kaj všeč, so bile vesti, ki jih je Prosveta prinašala o sovjetski Rusiji. To pa ne toliko radi nas razredno zavestnih delavcev kolikor radi povprečnih čitate-ljev Prosvete, ki si niso popolnoma na jasnem in ki so navezani na slovensko časopisje.

Rusija je deblo slovanstva. Nanjo smo se že od nekdaj ozirali vsi Slovani z upanjem na bolj-šo bodočnost. V kolik ponos bi moralo biti nam Slovincem dejstvo, da je zdaj sovjetska Unija postala domovina delavcev vsega sveta. Pred slovenskim boljše-vizmom trepeti nemški in itali-janski fašizem. Hitler odprto priznava, da bi rad pograbil Ukrajino in Čehoslovaško, toda ne upa se, ker se boji boljševiške Rusije.

Pred kratkim pa je menda Prosveta kritizirala Stalinov režim, kajti rojak mi je rekel: "Jej, jej, kaj se sedaj godi na Ruskem! Vse generale so pomorili. Zdal bo pa po Rusiji. Le beri Prosveto in boš videl!"

Stoletja in stoletja so bili delavci zatirani, izkoriščani in morjeni, pa ko imajo delavci svojo državo in so spravili spoti nekaj na-sprotnikov, pa ni prav. Milijoni in milijoni in milijoni so zadovoljni. Ali ni to na lep način povedal ruski letalec:

"Negovali smo našo prerojeno domovino kot dete, ljubimo jo

kot nevesto in skrbeli bomo za-njo kot za rodno mater."

Cemu bi se mi ameriški slo-venski delavci razburjali zato, ker so sovjeti postrleli nekaj lov-pov, ki so skušali uničiti delav-sko državo? Žalostimo se rajši nad ubogim španskim ljudstvom, ki ga nemški in laški fašizem pobija in mori že nad eno leto dni.

Generalissimo Francisco Fran-co je dobil ob obletnici od rim-skega papeža red svetega Fran-ciška, ker zna tako vztrajno mo-riti in pobijati ljudi, ki niso za-krivili drugega, kot da so si izbrali vladno, kakršno so želeli imeti.

In kaj počenjajo laški fašisti z našim ljudstvom na zasede-nem ozemlju, je znano vsakemu Jugoslovancu.

Naloga lista kot je Prosveta je, da poduči delavce o razmerah, ki se tičejo njih, da jim pove kdo je njihov sovražnik in kam naj gledajo za pomoč.

John Mohar, 21.

Dopis z zapada

Kemmerer, Wyo. — Preteklo

nedeljo, dne 5. septembra, smo se odpravili z mojo in zetovo družino na kratek obisk v Rock Springs. Vožnja z avtom je pri-jetna, ker sedaj imamo lepo dr-žavno cesto. Ko smo dospeli na cilj in se okrepčali, smo malo po-vasovali pri rocksprinskih roja-kih in se pogovorili o tem in onem. Premogovniki obratuje-jo po 3 do 4 dni v tednu, seveda pa so tudi izjeme, tako da neka-teri delajo tudi 5 dni na teden.

Nazajgrede smo se ustavili pri hotelu Little America pol milje od Grangerja. To je nova mo-derna stavba, kjer se dobi pre-nočišče s hrano ali brez. Dobijo se tudi vsakdanje potrebščine. Tu se vidi avto iz vseh ameriških držav. Dalje smo se ustavili tu-di na pikniku druž. št. 563 SN-PJ. Udeležba je bila dovoljna in vladalo je veselo razpoloženje. To je menda bil zadnji letošnji piknik pred nastopom jeseni in zime.

Hladna jesen že prihaja in pik-niki so se zaključili za letoš. Pri-pravit se bo treba za zimo v vseh ozirih. Za dolge zimске večere je dober delavski list kakor je naša Prosveta neobhodno potre-ben. Zato pa priporočam vsem rojakom, posebno pa članom SN-PJ, da podpiše svoj list v last-no korist. Iz njega izvem sve-tovne novice in vesti iz delavske-ga gibanja. Čitamo o španski civilni vojni in japonskem napadu na Kitajskem, kjer pobijajo nedolžne otroke, žene in starše na debelo, kakor jih pobijajo fašisti na Španskem, kjer hočejo, da vladata brutalna diktatura fašizma. To je barbarizem najr-še vrste v 20. stoletju, sramota za ves civilizirani svet, ki to do-pusti, najbolj pa za evropske ve-lešile, ker tega ne ustavijo. To-da vladajo pač vladarji po "mi-losti božji" v interesu bogatinov, da bodo lažje izkoriščali ubogo delovno ljudstvo. Ako bi zavlada delavstvo, bi jim izkorišča-nje odvznilo za vaele.

Tudi ameriškemu delavstvu ne

kaže nič dobrega, ker se nikakor ne prebuditi iz spanja, da se bi politično organiziralo in pod-piralo svoje delavske liste ter ustanove. Ako se ne bomo pra-vočasno zavedli svoje delavske dolžnosti v javnem življenju, se prav lahko tudi tukaj zgodi, da pride do diktature, katere se že pripravljajo pod krinko patriotiz-ma, vigilantizma in drugih takih reakcionarnih organizacij. Zato se mora delavstvo pravočasno zbuditi in braniti demokracijo na vsej črti. Podpirati moramo svoje časopise, svoje organizaci-je, unije in delavske politike, ako hočemo sami sebi dobro. Nikar ne smemo pričakovati ali verjeti, da nas bodo kakšni Mojzesi pope-ljali v obljubljeni deželo, ker nas ne bodo. Mi sami imamo moč, da si pomagamo, da zavladamo na demokratičen način—potom glasovnice. Le združiti se mora-mo in voliti svoje delavske za-stopnike v vse javne urade. Za-to pa se moramo usposablja-ti, učiti in izobraževati, da bomo znali pravilno voliti za naše res-nične delavske prijatelje. Dru-gače smo kakor vojak brez puške, to je, ako nimamo delavske izobrazbe.

Naj omenim, da sem za to, da se mladina da v dnevniku Pro-sveti ena stran angleškega gra-diva, toda je pod pogojem, ako se odzove zadostno število mlad-ih članov z naročnino. Enkrat bo itak moralo priti do tega, kaj-ti prehajamo v dobo, ko bo na-stopila mlajša generacija in sta-ri se bomo umaknili mladim. Bo-dočnost SNPJ bo logično prešla v roke naše mladine.

Anton Tratnik, 267.

Družabna zabava

Detroit, Mich. — Gospodinj-ski klub SDD priredi družabno zabavo v nedeljo, 12. sept., v spodnjih prostorih Slov. delav-skega doma, 437 So. Livernois ave. Pričetek ob 3. popoldne. Obeta se obilo zabave posebno za tiste, ki radi balineajo. Sedaj imamo lepo urejen balinarski prostor. Ženske bomo postreg-le v okusno večerjo, namreč s fi-nimi štruklji in svežimi meseni-mi klobasami in kislim zeljem. Pridite, da se prav po domače zabavamo! Vstopnina prosta, godba izvrstna.—M. Anžek.

Sopek delavskih mial

West Allis, Wis. — Procvita-joči razmah avtomobilske Indus-trije nas že nekaj let poplavlja s svojimi večvrstnimi izdelki, ki so takorekoč kot odtis sedanje človeške družbe, kajti dostava avtov se loči po kakovosti, lepoti in udobnosti od onih navadnih vozil, namenjenih delavskim slo-jem. Seveda, sprednost s tem so tudi cene. Cena, ki jo povprečen delavec zmagaja, se najde največkrat med zalogo obrablenih av-tov, ki jih je vedno na izbiru.

Avto, četudi cenenejši izdelka, je vendar vsaj deloma delavcem izpolnil njih skromne želje, da si zamorejo dovoliti prevoz iz dr-žave v državo. Ko obiskujejo svoje znanke in prijatelje, si pri-dobijo duševnega razvedrila in tudi znanja za širše pojmovanje delavskih problemov. V mučni vročini poletnega časa si vsakdo želi ven iz mestnega dima na sveži zrak v prosto naravo, kar vpliva prijetno, kot okrepčajoče zdravilo, da z vedrim razpolo-ženjem opazujemo zanimivo pri-rodo, ki se nam osobito letos kaže v bujno bogati obliki vsakovrst-nega sadja.

Naše vozilo nas ponese med opazovanjem prikolosa mimo kmetij do podeželskih mestec, kamor se pritegne naša pozor-nost. Posebne tabele v predmet-ju nam povedo imena in število prebivalstva. Med drugim naša pozornost izidele tudi, da so ma-la mesteca s povprečno tisoč pre-bivalci obdarjena kar po šest do osem cerkva različnih ver. Tu pa nastane v naših mislih vprašanje, da li je res treba tej sku-pini naseljenecv toliko cerkva različnih ver? Iz kakšnega moti-va se s tako gredočnostjo seje med neuko ljudstvo toliko raz-ličnih ver in se vzdržava toliko cerkvenih stavbišč? Ali je res to ljudstvo v korist ali je obratno?

Potom natančne poglabitve v verske zadeve se pride do tak-tičnega odgovora. Zgodovinski zapiski trdijo, da so baje nastale razne vere že v davnem prado-bju iz gotovih razlogov. Če so taki razlogi obstajali že tedaj, je go-

tovo, da obstoje tudi sedaj, da se iz gotovih vzrokov vzdržuje število različnih sekt. Značilnost, da so niti vseh ver, četudi po o-vinkih, usmerjene na isto pot, nam daje mišliti, da je gotovo tu-di snov istih nalog enakega mo-tiva, da jih gotovi vzroki in na-meni vodijo na označeno pot, po kateri se košati krivični sistem sedanjega družabnega reda in po kateri stopajo obstoječe vla-de kapitalističnega reda.

Njih skupni smoter in naloga je, da se zaščiti sedanji krivični družabni red s tem, da se potom verskega fanatizma drži neuko ljudstvo razdvojeno v verskih sektah, da se ga kot takega za-more obdržati na poljubni točki mentalitete v njih sebične svr-he. Pod krilom verske halje se vzgaja koristolovski sistem, da se rede ljudski zajedalci. Pod krinko vere si jemljejo prsto pot za izkoriščanje neukega ljud-stva gmotno in moralno že od pamtveka sem. Njih izveščana premetenost ima še sedaj široko polje v izrabljanju delovnih mo-či podzvestnega delavstva in kopicenje bogastva.

Skušnje nas učijo, da je naj-več delavskega zla v tem, ker smo neuki, nesložni, razcepljeni itd. Da smo si vsega tega sami največ krivi, je do neke meje res, toda nikakor pa nismo sami krivi razmer, v katerih smo se rodili, se vzgajali in domačali. Nismo sami krivi, da se nam je vsajalo zavajevalno vzgojo z na-mišljenimi verami in potom šol, knjižnic, časopisja, kina in se-daj potom radija. Ni naša kriv-da, da se nas je z aparatom te organizirane sile zastrupljalo. Z organizirano silo zavajalne vzgo-je delavstva so si naši delodajal-ci utrdili izkoriščevalski sistem, s katerim si zajedalci ljudstva kujejo bogastvo. Spona izkori-ščevalskega sistema, pod katero sedaj trpimo, se nas bo držala še toliko časa, dokler je ne raztra-gamo z našo lastno delavsko za-vestjo. Zato pa potrebujemo res pravo in zdravo delavsko izo-brazbo!

Oklep sedanjega družabnega reda je prepleten s samimi zvija-čami, katere v praksi izvajajo najete moči, advokate, časopis-je itd. Naši posedujoči patrijarhi nam povedo vse drugo, samo res-nice ne. Poročila svetovnih pro-blemov se prinašajo po časopisju vsa prelikana in v bengalski lu-či; znanstveni uspehi se nam prodajajo v drobtinah po visoki tržni ceni, istotako nas drago stanejo iznajdbe tehničnih stro-jev. Kadar zbolimo, ne vemo vzroka zakaž, tudi si ne znamo pomagati nazaj do zdravja. Pri-morani smo poklicati zdravnika, ki nas kljub naši nevednosti vpraša po vzroku. Napiše nam v nerazumljivem jeziku zdravilo. Ker smo neuki, lepo plačamo in ubogamo, če je prav ali ne. Pod parolo sedanjega družabnega re-da, zdravniška veda ni za sploš-no korist ljudstva, nego je v pri-vatno korist nekaterih. Ti nam jo prodajajo po njih mili volji. V slučaju, da ti je prizadeta kri-vica v tem ali onem oziru, s ka-teroj je kršena ustava, nisi upra-vičen sam izustiti na sodnji za-dnevno pritožbo; najeti si moraš za to odvetnika in ga plačati. Protekcija ustave se deli po mili volji plačanih odvetnikov v njih lastno korist. Iz tega razloga te odvetnik najprej vpraša, koliko ti ali zatožena stranka premore, ne pa katera točka ustave se je kršila. Njih pravilo je, da brez plačila ni tožbe.

Politična zmes, s katero so nas lojalneži kapitalističnega reda v času predsedniških volitev tako na gosto pitali, se sedaj po zbor-nicah v polnem zamahu nadalju-je. Naši poslanci s svojo kre-meno zgornostjo mlatio prazno slamo v smislu njih tradicije. Ti naši ljudski poslanci, ki nam smujejo nove zakone, so sami od-vetniki, kar je razumljivo, da nimajo misla za delavske inte-rese. Sem pa tja se najde med njimi kaka bela vrana, ki pride na površje s kakim osnutkom, da je naklonjen delavstvu. Tedaj se pa razpoči gnev med reakcio-narnimi poslanki s krili, katere razkirajo po časopisih med jav-nost; dokazati hočejo ljudstvu, da bi bilo sprejetje osnutka pro-tipostavno in nevarno obstoječi demokraciji. Skratka: hočejo ga docela ubiti ali ga pa vsaj pre-delati, da bi bil za delavce manj razlogi obstajali že tedaj, je go-

Malo tega in onega

Ivan Molek

Iz delavnice znanosti—Jugoslavija je dobila

Iz Bostona poročajo o nadaljnjem koraku kontrole raka. Ta kontrola še ni dosežena, znanost se ji bolj in bolj bliža. Zdal so nam, da medicina sama ne bo zmogla ključ kontrole raka in na pomoč je prišla orga-nizacija, da dožene, katere snovi proizva-ja ve izrastke. In dva kemika sta pred kra-poročala, da sta do malega dognala, da je h-karbonatna snov odgovorna za raka pri lju-živalih in rastlinah.

Zdal preizkušajo hidrokarbonate (kem-spojina vodika in ogljika) na nekih bakter-Prvi rezultat tega eksperimenta je bil, da bakterije v prvih treh urah pomnožile za deset odstotkov hitreje kot pa normalno. Prvi dokaz, da hidrokarbonati le vplivajo na rast staničevja. Eksperimentiranje se na-dje in upati je, da končno prinese ključ, s-rim bo medicinska veda kontrolirala "divji-ces razvoja stanic", ki je ljudem znan kot

Enake važnosti je poročilo, ki ga je pre-kaj dnevi dal dr. Harold C. Urey Ameriš-ki kemikalnemu društvu v Rochesterju, N. Y. ročal je, da se mu je posrečilo razcepiti du-pljin v dve prvini. Dušik je važna snov za-lavanje dinamita, barvil in beljakovin ter-stavlja 80 odstotkov zraka.

Ze dolgo je znanost poučena, da ima d-ve vrste atomov; atomi prve vrste so t-druge pa lahki, toda doslej ni nihče mogel-prve od drugih. Težki vodikovi atomi so-reč zelo redki (imajo komaj 28 delov eneg-stotka v navadnem dušiku) in zaradi tega s-nezajemljivi. Dr. Urey je pa delal na Ko-bijaki univerzi leto dni na procesu ločitve-izločil je funt "težkega" dušika. Ta pro-cstal univerzo \$600.000. Funt te dragocene-rine—prve te vrste na svetu!—je dovolj za-daljnje eksperimentiranje. Možnost prakt-porabe te tvarine nima skoro nobene meje

Kolik korak od Aristotelevih "četverih-mentov" (zemlja, zrak, voda in ogenj), v-rim so srednjeveški teologi dodali še peti-ment (kvintesenca) in svečano zaključili-je to vse, kar je, in nič več ni bilo treba znat

Newyorški The Digest Review of Rev-opisuje nedavne krvave izgrede in poboje v-goslaviji zaradi konkordata s katoliško cerk-in pojasnjuje svojim ameriškim bralcem, d-goslavija obstoji iz Sibov, ki so pravosla-vere, in Hrvatov ter Slovencev, ki so rimo-toliki. Ti dve veri jih razdvajata in ma-g se vprašuje, kam sta šla "bratstvo in ljub-v Kristu".

The Truth Seeker pa dostavlja: "Brat-in ljubezen, da! Najhujše vojne na svetu so-verske vojne, najnujsnejše človeško klanje-je vršilo v imenu Krista, "kneza miru in lju-ni! Ze stoletja in stoletja razne organizi-vere uničujejo druga drugo—in pravega-ter bratstva ne bo na svetu toliko časa, d-ne bodo vse vere uničene."

Mednarodna govorica barv

V vseh strokovnih področjih, ki so nave-zani na mednarodno sodelovanje, ima veliko-problem medsebojnega sporazumevanja. D-no pred nastankom esperanta so v plovi n-izumili govorico z zastavami, ki daje celo-tajcu, če pozna le svoj jezik, možnost, da na odprtem morju sporazume s kakšnim k-skim Južno-američanom. Tudi radio je m-pripraveval k temu problemu, in sicer je šel-polnoma svoja pota. Začetek so storili Am-čani, ki označujejo vrednosti uporov, ki-gradijo v svoje sprejemnike, z barvami. V-ka barva ustreza določeni številki in povod-svetu lahko uganemo vrednost uporov, ki je-delan po ameriškem barvnem "alovaruju".

V tem pogledu je šla organizacija franco-s-radijskih konstrukterjev še dalje. Izdelala-sistem, po katerem dobi vsaka žica, ki ima-ločeno funkcijo v sprejemniku, posebno bar-Vse žice, ki vodijo visoko frekvenčne toke,rdče itd.

Pričakovati je, da bodo v Franciji vse ra-ske aparate izdelovali enotno po tem barv-n-sistemu, ki bo imel gotovo velike predosti, s- se tiče popravil pokvarjenih sprejemnikov. s- se tiče konstrukterji drugih dežel se bodo gto-d-oprijeli tega sistema. Tako bo mogoče hi-popraviti vsak aparat, čeprav bo izdelan v-astrazu in čeprav popravljalec njegove k-strukcijske skeme ne bo natančneje poznal.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 10. septembra 1917.)

Domače vesti. V Collinwoodu, O., je v te-velika agitacija za zgraditev slovenskega d-lavskega doma.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Pod sedanjim administracijo se je nekaj dobrih zakonov uveljavilo, četudi so zelo omejeni, a so vendar še toliko bolj dragoceni, da so prodorili našim magistratom, ki jih imajo na očeh. Pa ne bi smeli trpeti, jim je njihova naloga, da jih razširijo na druge vrste mazila.

Čas splošne depresije (ki je bila umetna) se je v javnosti opetovano naglašalo, da so ljudje morali prenehati s svojimi obrati, ker so bankrotirali visoki davki in preveliki delavski plači. V zvezi s tem je prejšnja administracija je bila zelo spoštljiva, da je v zvezi s tem vveljavila znižanje, jim uslužno znižala plače, jim dala iz državne zaklade poljubna posojila (menim, da več kot kakaj) in jim pomagala, da se vrnejo na svoje delo. To je bilo zelo dobro.

Čas splošne depresije (ki je bila umetna) se je v javnosti opetovano naglašalo, da so ljudje morali prenehati s svojimi obrati, ker so bankrotirali visoki davki in preveliki delavski plači. V zvezi s tem je prejšnja administracija je bila zelo spoštljiva, da je v zvezi s tem vveljavila znižanje, jim uslužno znižala plače, jim dala iz državne zaklade poljubna posojila (menim, da več kot kakaj) in jim pomagala, da se vrnejo na svoje delo. To je bilo zelo dobro.

Čas splošne depresije (ki je bila umetna) se je v javnosti opetovano naglašalo, da so ljudje morali prenehati s svojimi obrati, ker so bankrotirali visoki davki in preveliki delavski plači. V zvezi s tem je prejšnja administracija je bila zelo spoštljiva, da je v zvezi s tem vveljavila znižanje, jim uslužno znižala plače, jim dala iz državne zaklade poljubna posojila (menim, da več kot kakaj) in jim pomagala, da se vrnejo na svoje delo. To je bilo zelo dobro.

Čas splošne depresije (ki je bila umetna) se je v javnosti opetovano naglašalo, da so ljudje morali prenehati s svojimi obrati, ker so bankrotirali visoki davki in preveliki delavski plači. V zvezi s tem je prejšnja administracija je bila zelo spoštljiva, da je v zvezi s tem vveljavila znižanje, jim uslužno znižala plače, jim dala iz državne zaklade poljubna posojila (menim, da več kot kakaj) in jim pomagala, da se vrnejo na svoje delo. To je bilo zelo dobro.

pouk, ker je potem naše delavske zavednosti in solidarnosti si bomo priborili pot do znanja, da bodo zdravilniki in odvetniki služili nam, da bodo iznajdbe tehničnih strojev služile nam. Oboje pa, da bodo stole v zakonodajnih zbornicah zasedli ljudski zastopniki, ki bodo imeli smisel in resne namene delati za splošno ljudske interese. Čas tega preobrata pride, četudi bo medtem preteklo še dokaj vode.

Christina Mosely.

Vabilo na sobotni shod

Detroit, Mich.—Kakor je tukajšnji rojakom znano, se bližajo mestne volitve. V soboto, 11. sept. ob 8. zvečer se bo vršil shod na zapadni strani mesta v SDD. Detroiti delavci imajo priložnost, da izvolijo svoje ljudi ali zastopnike v javne urade, kateri bodo delali za nas, ne kot doselej, ki so bili orodje kapitalistov proti nam delavcem. Sedaj se nam nudi priložnost, da si izvolimo kandidata. Nastopilo bo več govornikov: Patrick H. O'Brien, kandidat za župana, ki ima precej dober rekord zaseboj iz časov bakrenega štrajka v Calumetu, Mich., leta 1914, ko je bil tam za sodnika in imel druge javne urade. Slovencem in Hrvatoma je dobro znan. Drugi je vodja avstrijskih delavcev na zapadni strani mesta in predsednik lokalne 174. Walter Reuther, izvršni glavnik in znana osebnost, ki kandidira za mestnega odbornika, za urad, za katerega je on sposoben. Tretji je Maurice Sugar, znani delavski odvetnik, ki se že več let bori za delavske pravice in je kot tak znan širši ameriški javnosti. Dalje bodo nastopili govorniki iz unijskih vrst, kateri tudi kandidirajo v razne urade, na primer Richard T. Frankenstein, R. J. Thomas, Tracy Doll. Maurice Sugar je odvetnik avstne unije in je vodil akcijo proti magnatu Fordu. Po shodu bo prosta zabava v spodnji prostori, da se pokrijejo stroški. Vabljeni ste vsi delavci in člani naših društev, vsi Slovenci in Hrvati. Na svidenje 11. sept. Volite listo naših voditeljev!

Frank Modic, 518.

Vesti iz Jugoslavije

Samomor.—Na Tezmem v Mariboru se je v svojem stanovanju obesil 59-letni delavec Franc Mulc, ki je bil nekaj dni poprej odpuščen s dela v tovarni "Kovina", kjer je bil zaposlen 15 let. Zanimivo je, da je bil Mulc že svoj čas proglašen za mrtvega. Bil je v vojni ujet in ker dolgo ni bilo glasu o njem, so ga proglasili za mrtvega. Konec svetovne vojne pa se je vrnil iz ruskega ujetništva.

Najstarejši Slovenec?—S Primorskega je prišla novica, da je v Gorenjah umrl posestnik Ivan Jurca, star 99 let. Verjetno, da je bil to najstarejši Slovenec. Rodil se je v Gorenjah leta 1838. Z 18 letom se je oženil in praznoval srebrno, zlato, diamantno in železno poroko—vedno še čil in čvrst. V svojem kraju je bil vzoren kmetovalec: vrtnar, čebelar, cepil je sadno drevje, pomagal z navetji in delom. Bil je

dolgo časa župan in predsednik Kmetijske družnice. Kljub starosti je opravljal svoja najljubša opravila v sadovnjaku in telenjaku do zadnjega. Še pred tremi leti je obiskal Ljubljano in Maribor. Rad je pripovedoval svoje dogodke iz mladosti, dogodke, kakršne poznamo adaj le še iz knjig. Slovenec je ostal do zadnjega. Nameri, da bi se mu primerek prekrstil v Giorgio, se je uprl. Sezidal si je na domačem pokopališču: tudi grobnico s slovenskim besedilom. Rodilo se mu je šest otrok, od katerih jih živi le še troje. Zapušča poleg njih 28 vnukov in 20 pravnukov.

Požar v Korovcih.—Na slovensko-avstrijski meji pri Cankovi je v vasi Korovci nastal požar v skednju posestnika Franceta Kolmanka. Ker so bila gospodarska poslopja krita s slamo, se je požar naglo razširil na vsa poslopja, tudi na hišo s tako nagljo, da sosedje niti živine niso mogli rešiti. Na pomoč so prihiteli gasilci iz okoliških vasi, tudi iz Radgone in celo iz avstrijske Gorice. Ves napor so porabili gasilci, da so požar omejili na to domačijo, kajti bila je velika nevarnost tudi za sosedne domačije. Pogorelo je Kolmanku vse do tal, a poslopja pa tudi vsa živina, vsa letina žita, krma, orodje—ostalo je le pogorišče. Skozi je za kakšnih 60 tisočakov, ki pa pomenijo dandanes za kmeta celo bogastvo. Širijo se govorice, da je ogenj zanetil preužitkar, ki se z lastnikom ni razumel in so bili prepri med njima dan za dnem.

Smrtina nesreča.—Pri Sv. Lovrencu v dravogradski okolici se je smrtno ponesrečil posestnik Peter Guče. Ko je pognal motor za mlatilnico, ga je ročica zadela s tako silo v trebuh, da se je nezavesten zgrudil in kmalu umrl.

Protidelavski zakon pokopan v Coloradu

Prisiljena arbitražna odpravljen

Denver, Colo.—(FP)—Silno obsovan protidelavski zakon, ki je določal prisiljeno arbitražno sporov med delavci in delodajalci, je bil položen v grob z odlokom, ki ga je izdal distriktni sodnik Otto Block. To se je zgodilo, ko se je kontraktor, ki gradi tunel, zatekel k sodišču, da izpolni injunkcijo proti unijskim delavcem, ko so ti zapretili s stavko.

Sodnik pravi v svoji razsodbi, da je zakon, ki je bil sprejet v državni zbornici pred dvema letoma in kateri prepoveduje izdajanje injunkcij, nadomestil stari zakon. Slednji je služil magnatom kot orodje za razbijanje stavk. "Nihče ne more prisiliti delavcev, da morajo delati," pravi sodnik v svojem odloku. "Novi zakon priznava pravico stavke in prepoveduje izdajanje injunkcij, ki bi ustavile stavkovne aktivnosti."

Državna delavska federacija se je dolgo borila proti zakonu prisiljene arbitraze, ki je bil napravljen proti unijam. Pravni zastopnik kontraktorja je naznanil, da bo vložil priziv proti sodnikovemu odloku.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Vesti s Primorskega

NEUSPEL PREDLOG KRAŠKEGA PODESTATA

Knežak, avgusta 1937.—Imamo odličnega podestata, ki leži vsem pridnim in poštenim občanom precej na želodec, kot pač vsak privredovec z jugs, ki nas hoče osrečevati s svojo duhovitostjo in pridnim delom za blagor domovine, a na stroške naših ubogih zganjenih hrbtov in rok. Ta odlični gospod se piše Cirilo Giuliani. In šinila mu je nekega lepega dne v glavo misel, ki ga je vsega prevzela, in mu ni dala miru ne po dnevu ne ponoči. Zazdelo se mu je najbrž, da za ubogi Knežak še ni napravil nič posebno vidnega in važnega za časa svojega podestatanstva in da mora pač pohiteti, da dokaže, da je tudi on nečesa zmožen in ga skrb za blagor svojih ubogih podložnih in inicijativa še nista zapustili. Obenem pa je hotel v čast tem znamenitim dnem, ko on — nosilec nove kulture ubogim in neposvetljenim Pivčanom — našeljuje eni izmed odradenih občin — postaviti viden spomenik, da se ga bodo spominjali še pozni rodovi in se bo bralo v kronikah tako in tako...

Skratka, našemu gospodu se je nenkrat zazdelo, da je za Knežak dosežanje šolskega poslopa je preskromno, prenizko za tako odlično institucijo, kjer se morajo vzgajati novi Italijani v duhu kampsidoljske volkulje. Nam ubogim državljanom drugega razreda seveda niso rojile po glavi tako visokoleteče misli in se nam v našim akromnih zahtevah in pameti zdi naša šola kar lepa in dovolj prostorna, vsaj za sedaj; mogoče da se bo v bodočnosti pokazala silna potreba, če se bodo zvišale za nekajkrat vladne nagrade za množičevine družine, za sedaj pa to prav res da ni potrebno. Gospod podesta je pri tej ideji, kljub vsej modrosti, ki ga krasijo, celo pozabil na naše ogromne dolge in prazne aklede! Pa kdo bi na take malenkosti mislil: denar za tako stvar se mora dobiti, sladko je za domovino krkniti pa čeprav od lakote. Snoval je in snoval in ko je dosnoval v potankosti vse, ni mogel več za sebe držati, temveč je svoj načrt hotel razodeti še kakemu človeku iste dragocene krvi. Najpripravlnejši za to se mu je zdel občinski tajnik Macillis, torej njegov podrejeni.

Ta gospod Macillis je bil prej z isto funkcijo v sosednji občini Zagorje, ko združiti pa se je kar k nam preselil, ker je to pač najbolj pripravno, kdo bi pač preveč trošil za selitev. Naš tajnik je v naših krajih že približno deset let in je med tem imel dovolj prilike pokukati v naše prazne shrambe, prazne mošnjake in drugam, kjer je lahko spoznal, da smo strašno bogati na skrbih in brigah, kako se pretolči, kako atisniti do zadnje arge, da se iztisne denareček za gospode dacearje, da ne bodo le ti slovensko z bobnom oznanili, da je denarju kraj in da zato nimamo več pravice bivati pod svojih ubogim krovom. In je naš g. tajnik še bolj britten od svojega šefa, ker je spoznal, da je temu res tako in ni kaj ugovarjati in da je treba delati le toliko, kolikor se pač z razpoložljivim ničem da.

Gospod podesta je torej napovedal gospodu tajniku resen sestanek, v dopolnivu seveda, da se pogovorita o perečem vprašanju. Gospod podesta je z vsi vročerkovitostjo, ki mu je prirojena, razvil pred tajnikom svoj načrt o tem, da se vaška šola vzdigne za nadstropje. Na nesrečo pa g. tajnik ni bil nič kaj navdušen za podestatov načrt in mu je kljub njegovemu gospodstvu začel ugovarjati in dokazovati, da iz te moke ne more biti kruha, ker se pač občinske datjave radi svoje maksimalne višine ne morejo več zvišati. Čudno res, da se je moralo g. podestatu tako sama po sebi umevno resnico šele dokazovati: kar je na vrhu je pač na vrhu in ne moreš še više! In vendar g. podesta tega ni hotel ali ni mogel razumeti in gotovo se mu je tudi zamalo zdelo, da ga hoče podučevati njegov podrejeni, čeprav iste plemenite krvi. Be-

sesta je dala besedo in ko je videl, da je prengumen za pametno debato, je rekel čmof po tajnikovem licu, kakopak, gospod tajnik je v duhu sedanjih časov prejel avtoritativno kľofuto. Toda slednji je hotel dokazati, da ni samo po pameti močnejši, temveč tudi po sili mišic: vrnil je mlo za drago in tako je izbošedil nastal pravi pravcati dvoboj s kľofutami. Kdo je ostal dolan kľofuto, nam ni znano, vemo le to, da so se za dvoboj posanimali karabinerji in da bo gospodu podestatu dana sijajna prilika, da pred slavnim sodiščem pokaže svojo modrost in patriotizem, ki ga je od visokoletečih načrtov za zvišanje šole dovedel do vročih in akledeh kľofut. Mi gospoda podestata sicer pomilujemo, ker smo dobri krščanski ljudje, vendar si ne moremo kaj, da ne bi bili veseli, da je za enkrat njegov načrt zgorel v ognju kľofut in nam je tako prihranjena nova skrb in strah pred grozečim ropotom rušnega bobna.

Cermelj aretiran na meji
Postojna, avg. 1937.—Na meji so aretirali karabinerji 22-letnega Karla Cermelja, Cermelj je zbežal ob pričetku italijansko-abesinske vojne v Jugoslavijo. Sedaj ga je gnalo domotožje zopet domov. Na meji pa so ga ustavili karabinerji in predali sodni oblasti.

Zabranjena prodaja jug. listov
St. Peter, na Krašu, avg. 1937.—V St. Petru na Krašu stoji tamonjki fašjo na stališču, da naši ljudje ne smejo čitati jugoslovanskih listov. Zaradi tega je tam zabranjena prodaja naših listov. Pri tem delu se odlikuje posebno lekarnar Misguri.

Gaetano Salvemini o smrti bratov Rosselli

V "Giustizia e Libertà" obravnava snani protifašistični piasec in snanatvenik Gaetano Salvemini tragično smrt bratov Rosselli. V dolgem članku opisuje z vso natančnostjo razvoj tragičnega dogodka in vse okoliščine, ki so dovedle do tega. V svojem izvajanju sklepa, da so bili ubijalci z vso sigurnostjo fašisti, ki so prišli v Francijo iz Italije. Zelo podobno so se izvršili tudi drugi zločini, ki jih ima na vesti fašizem. Tako naj samo priključimo v spomin ubojstvo socialističnega poslanca Matteottija.

"V marcu 1937 so se čete, ki jih je poslal Mussolini, da zavzamejo Madrid, znašle pred batalijonom prostovoljcev, ki jih je vodil italijanski emigrant Randaldo Pacciardi. Po hudem boju, ki je trajal teden dni, so se Mussolinijeve čete razbegle. Rosselli je bil eden izmed glavnih, ki je pripravil ta poraz. Mussolini je hotel prikriti v Italijo to nesrečo, Rosselli je objavil v številki z dne 23. aprila "Giustizia e Libertà" imena in fotografije jetnikov z Guadalajare in je poslal v Italijo mnogo izvodov tega lista. Kdor si predstavlja jezo, ki so jo morali ti dogodki vzbuditi pri Mussoliniju, mu ni potrebno, da bi razlaka-val še nadalje in lakal motive, zakaj je bil ubit Carlo Rosselli.

Lewisov apel na srednji razred

Pittsburgh, Pa.—John L. Lewis, načelnik Odbora za industrijsko organizacijo, je na velikem delavskem shodu pozval srednji razred, naj se pridruži onim, ki delajo z rokami. "Srednji razred potrebuje oporo močne delavske organizacije, da se pospeši demokratiziranje industrije in tehnološki napredek," je rekel Lewis. On je omenil velik napredek jeklarke unije, ki ima več kot 400.000 članov. "A napredek je bil dosežen v enem letu.

Profesorstva
"Sapra, kje imam spet ta preklicani klobuk?"
"Saj ga imate na glavi."
"No — kje je glava?"

Profesorstva
"Gospod profesor, gospod profesor! Po stropu leze velik pajek!"
"Kaj me to briga. Pohodite ga!"

Slovenska Narodna Rudarska Zednata

2657-59 So. Lawndale Ave.	Chicago, Ill.
GLAVNI ODBOR	
UPRAVNI ODBOR:	
Vincent Cinkar, predsednik.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
P. A. Vidor, gl. tajnik.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Lawrence Gradich, pomoč. taj.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vegrich, gl. blaginjak.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Klanek, upravitelj glavnice.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Molek, vodnik glavnice.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
PODPREDSEDNIKI:	
Andrej Vidrih, prvi podpredsednik.....	689 Russell Ave., Johnstown, Pa.
Frank Balta, drugi podpredsednik.....	623 S. 13th St., Milwaukee, Wis.
John Padbury, Jr., prvi distriktni podpredsednik.....	Box 237, Strabane, Pa.
Camille Rornick, drugi distriktni podpredsednik.....	2687 W. 63th St., Cleveland, Ohio
John Klanek, tretji distriktni podpredsednik.....	2187 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
Edward Tomic, četrti distriktni podpredsednik.....	Box 694, Walsenburg, Colo.
GOSPODARSKI ODBOR:	
Math Petrovich, predsednik.....	225 E. 151st St., Cleveland, Ohio
Vincent Cinkar.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
P. A. Vidor.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vegrich.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Klanek.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Molek.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
POBORNJI ODBOR:	
John Gorick, predsednik.....	414 W. Ray St., Springfield, Ill.
Frank Balta.....	1931 Milwaukee Ave., Cleveland, Ohio
Anton Balta.....	Box 27, Arma, Kansas
Frank Vysarik.....	315 Toner St., Luzerne, Pa.
John Trefel.....	Box 237, Strabane, Pa.
NADEŽENI ODBOR:	
Frank Balta, predsednik.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Frank Balta.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Molek.....	2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

Unija CIO zmagala pri volitvah

Delavci porazili komunistično unijo

Bridgeport, Conn.—(UNS)—Bridgeport Brass Co. in njeni "neodvisni" uniji ni nič pomagala ena najumazanejših kampanj proti "boljševizmu" CIO. Obe sta bili pri tovarniških volitvah grdo poraženi.

Kljub umazani kampanji je pri tovarniških volitvah zmagala Brass Workers unija, ki je pridružena k Mine, Mill and Smelter Workers CIO. Dobila je 1556 glasov, 18 let stara "neodvisna" (komunistična) unija pa 1112 glasov.

Ta zmaga unije CIO je velikega pomena za medeninske in druge kovinarske delavce v Bridgeportu in Connecticutu sploh. Unija je takoj naznanila, da bo razkrla organizatorično kampanjo na vse medeninske tovarne v tej državi, ki je središče te industrije na vzhodu. Naznanila je tudi, da bo vodila boj proti diskriminaciji napram zamorcem in tudi zahtevala enako plačo za enako delo brez ozira na spol ali raso. Zahtevala bo splošno zvišanje plač, izboljšanje delovnih razmer in zaščito pri delu.

Greenova federacija ima 3,600,000 članov

Organiziranje pisarniških in poljedelskih delavcev

Washington, D. C.—(FP)—William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je naznanil, da ima njegova organizacija 3,600,000 članov, 100,000 več kakor v septembru preteklega leta, ko so bile rudarska, krojaška in druge unije suspendirane iz federacije na obtožbo netenja revolte v vrstah organizirane delavstva. Izjavil je, da je kampanja, katero vodi federacija med pisarniški in poljedelski delavci, uspešna in

da je bilo ustanovljenih še večje število unij v zadnjih mesecih. Konvencija ADF, ki se prične v oktobru v Denverju, Colo., bo odločila o vprašanju, ali naj nove organizacije dobijo čarter kot mednarodne unije.

Eksekutiva je podvzela prve korake glede formiranja splošne zveze mornarskih unij. Imenovala je odbor treh članov, v katerem so Joseph P. Ryan, predsednik Mednarodne zveze pristanišnih delavcev, Holt Ross, organizator ADF in Green. Akcija je sledila, ko je Ryan nastopil pred člani eksekutivnega sveta ADF in predložil detajlirano poročilo in načrte glede reorganiziranja unij mornarskih delavcev na vzhodu in zapadu. Stara unija ADF—International Seamen—je izgubila veliko število članov, ko je bila ustanovljena National Maritime unija. Voditelji te unije podpirajo gibanje CIO.

Green ni hotel povedati, kakšno akcijo bo njegov odbor podvzel, če bodo unije CIO smagovale pri volitvah glede reprezentacije pri kolektivnih pogajanjih. Nekateri domnevajo, da bodo pristanišni delavci, člani unije ADF, zastavljali, če bodo nasprotno grupe smagale pri volitvah.

Casnikarji podprli konvencije zaključke

(Nadaljevanje s 1. strani.)

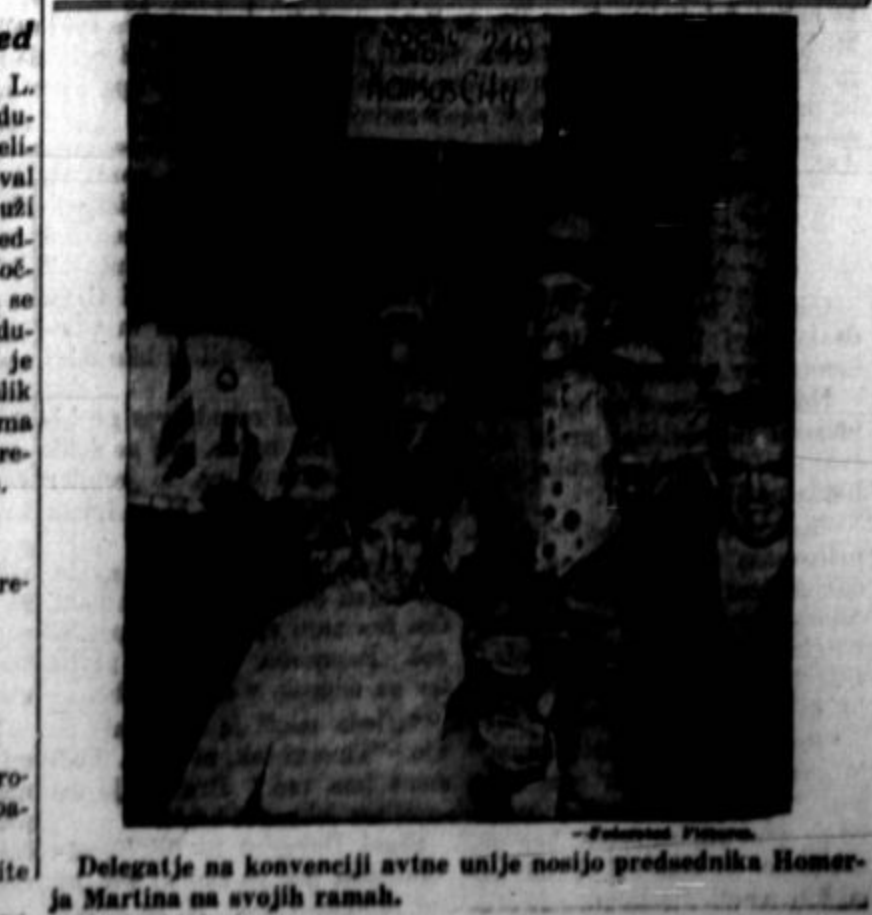
avtorizirana in bo sigurno oklicana, ako se izdajatelj ne bo podal.

CIO kooperira s časnikarsko unijo na vsaj črti za kompletno organiziranje časnikarske industrije. V ta namen je časnikarski uniji dal deset organizatorjev, katere je izbral glavni odbor gilda, CIO jih pa plačuje. Unijsko glasilo The Guild Reporter je pričelo izhajati tedenako in je zelo dobro urejevan list.

Pritožna knjiga

V restavrantu je nekdo zahteval pritožno knjigo.
"Kaj pa je napisal vanjo?" je vprašal šef natakarja.
"Napisal ni nič," je povedal natakar, "samo svoj zrezek je prilepil vanjo."

Ali ste naročili na časnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

Delegat je na konvenciji avstne unije nosil predsednika Homerja Martina na svojih ramah.

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s oplogom—Pisatelj Vladimir Levstik

"Zakaj si se pa vtaknil v njune posle? Zakaj si jel nositi Dmitriju Fjodoroviču na uho?" je ježno rekel Ivan Fjodorovič.

"Kako se ne bi vtaknil? Sicer se pa vobče nisem vtikal, če hočete povsem točno vedeti. Že od začetka sem neprestano molčal, pa so me oni sami določili, da moram biti njihov sluga, nekakšen Ličarda (ime Rikarda Levjesrčnega v ruski ljudski pripovedki). Od tistih dob vobče nimajo več druge besede kakor: 'Ubijem te, lopov, če jo spustiš v hišo!' Z gotovostjo računam, gospod, da me jutri napade dolga božjast."

"Kakšna dolga božjast?"

"Tak dolg napad, sila dolg napad. Nekaj ur, nemara celo dan ali dva. Enkrat me je držalo tri dni, a podstrejša sem pal takrat. Časih me prestane metati, potem pa spet prične; vse tri dni se nisem mogel spametovati. Fjodor Pavlovič je takrat poslal po Herzenstubea, tukajšnjega doktorja, ta mi je dajal led na vrh glave in še neko sredstvo je uporabil... Toliko, da nisem umrl."

"A saj, kakor pravijo, božjasti ni moči napovedati, da pride ob tej in tej uri. Kako moreš reči, da te bo napadla jutri?" je s čudno, razdraženo zvedavostjo vprašal Ivan Fjodorovič.

"To je res, da ni moči naprej vedeti."

"In vrhu tega si bil takrat pal a podstrejša."

"Na podstrešje lazim vsak dan—tudi jutri lahko padem a podstrejša. In če ne a podstrejša, padem v klet, zakaj tudi tja hodim vsak dan po svojih poslih."

Ivan Fjodorovič ga je premeril z dolgim pogledom.

"Gobeždaš, kakor vidim, in nekaj mi v tvojih besedah ni jasno," je rekel tiho, a skoro preteče. "Nemara se hočeš jutri za dva ali tri dni potuliti, da imaš božjast? A?"

Smerdjakov, ki je gledal v tla in spet migljajal s končkom desnega stopala, je umaknil desno nogo, postavil namestu nje levo naprej, vzdignil glavo in rekel z nasmeškom:

"Če bi tudi mogel kaj takega, to je, potuliti se, kar sicer ni prav nič težko za izkušenega človeka, tedaj bi imel tudi v tem popolno pravico, da uporabim to sredstvo in rešim svoje življenje; zakaj če ležim bolan, pa naj bi takrat tudi prišla Agrafera Aleksandrovna k njihovu očetu—takrat vendar ne morejo vprašati bolnega človeka: 'Zakaj mi nisi prišel povedat?' Sami bi se sramovali."

"Eh, vraga!" je spet vzrojl Ivan Fjodorovič in obraz se mu je spet od jeze. "Kaj se vendar tako strahopetno treseš za svoje življenje! Vse te grohče brata Dmitrija niso nič drugega kakor hude besede. Ne bo te ubil, ne; ubil bo, a ne tebe!"

"Ubil bo, kakor muho, in to najprej mene. A huje od tega se bojim nečesa drugega: da me ne bi imeli za njihovega sokrivca, kadar se izpozabijo nad svojim očetom."

"Zakaj naj bi te imeli za sokrivca?"

"Zato me bodo imeli za sokrivca, ker sem jim v največji tajnosti povedal tista znamenja."

"Kakšna znamenja? Komu si jih povedal?"

Govoril bolj jasno, vrag te vzemi!"

"Brez ovinkov moram priznati," je s pedantsko mirnostjo zatezal Smerdjakov, "da imava tu s Fjodorom Pavlovičem neko skrivnost. Oni se, kakor izvolite sami vedeti (če le izvolite vedeti) že nekaj dni, kakor hitro se znači ali tudi le zvečer, takoj od znotraj zaklenejo. Vi ste se zadnji čas vselej zgodaj vrnili na vrh v svojo sobo, včeraj pa vobče niste šli nikamor in zato morda niti ne veste, kako skrbno so se jeli zdaj zaklepati na noč. In če bi prišel tudi sam Grigorij Vasiljevič, bi mu odpri samo tedaj, če bi se morda po glasu prepričali, da je on. Toda Grigorij Vasiljevič ne prihaja, zakaj zdaj jim strežem v sobah samo jaz—tako so sami določili tisto minuto, ko so začeli to nakano z Agrafero Aleksandrovno—ponoči pa se po njihovi odredbi zdaj tudi jaz odstranim in prenočim v stranskem křilu, s pogojem, da do polnoči ne zaspijam, ampak da ostanem na svojem mestu, vstajam, hodim gledat po dvorišču in čakam, kdaj pridejo Agrafera Aleksandrovna, zakaj zdaj jih čakajo že nekaj dni, kakor da se jim je čisto zmešalo. Mislijo si tako: ona, pravijo, se boji Dmitrija Fjodoroviča (oni ga imenujejo Mitko), zato bo prišla k meni ponoči zvečer skozi zadnja vrata; ti pa, pravijo, streži nanjo do polnoči in še delj. In če pride, tedaj skoči k vratom in mi dvakrat prav tiho z roko potrkaj na vrata ali z vrta na okno, takole: ena, dve, takoj nato pa trikrat prav hitro: trk-trk-trk. Tako, pravijo, bom precej vedel, da je ona prišla, in ti potihoma odklenem vrata. Drugo znamenje so mi povedali za primer, če bi se zgodilo kaj posebnega: najprej dvakrat hitro trk-trk, nato malce presledka in potem še enkrat, a dosti močnejše. Tedaj bodo vedeli, da se je nenadoma nekaj zgodilo in da moram zelo nujno govoriti z njimi, in mi bodo tudi odpri, da pridem noter in jim povem. Vse to je za primer, če Agrafera Aleksandrovna ne bi mogla sama priti, ampak bi poslala kako sporočilo; razen tega bi utegnil priti tudi Dmitrij Fjodorovič in tudi o njem moram javiti, da je blizu. Dmitrija Fjodoroviča se zelo bojijo; tudi če bi bila Agrafera Aleksandrovna že prišla in bi se bili zaprli z njo, med tem pa bi se kje v bližini pokazal Dmitrij Fjodorovič—tudi v tem primeru jih moram na vsak način takoj obvestiti s trikratnim trkanjem. Prvo znamenje, ki sestoji iz petih udarcev, tedaj pomeni: 'Agrafera Aleksandrovna so prišli,' drugo, iz treh udarcev, pa: 'nekaj zelo važnega'; tako so mi za zglede sami nekajkrat pokazali in razložili. In ker poznam ta znamenja v vsem veselstvu razen njih samo še jaz, zato bodo odpri brez vsake sumnje, ne da bi me le z besedico odklonili (glasnega klicanja se namreč zelo boje). Prav ta znamenja pa so zdaj znana tudi Dmitriju Fjodoroviču."

"Kako so mu znana? Ali si mu jih ti povedal? Kako si se upal povedati?"

"Iz samega strahu. In kako bi se bil neki upal molčati pred njimi? Dmitrij Fjodorovič so me sleherni dan pestili: 'Varaš me, kaj skrivaš pred menoj? Noge ti polomim!' Nu, in tako sem jim res povedal ta skrivna znamenja, da bi vsaj videli moje suženjsko spokornost in bi se tako uverili, da jih ne varam, ampak jim poročam o vsem, kar morem zvedeti."

"Če misliš, da se bo okoristil s temi znaki in hotel priti v hišo, tedaj ga nikar ne spusti noter."

"A kadar bom ležal za božjastjo, kako naj jih takrat ne spustim, tudi če bi se mogel ohrabriti, da jih ne bi spustil, ko vem, kako so obupani."

"E, da bi te vrag! Zakaj si tako uverjen, da pride božjast, vrag te vzemi? Ali se norčuješ iz mene ali kaj?"

"Kako bi se upal norčevati iz vas—in mar je človeku do smeha, kadar visi nad njim tak strah? Kar čutim že, da me bo vrgla božjast, tako slutnjo imam, od samega strahu me bo vrgla."

"Eh, vraga! Kadar boš ti ležal, bo stražil Grigorij. Opozori za časa Grigorija, on ga gotovo ne bo spustil v hišo."

"O znamenjih ne smem Grigoriju Vasiljeviču za nobeno ceno ničesar povedati, ne da bi mi gospod ukazal. Kar se pa tiče tega, da jih bo Grigorij Vasiljevič čul in jih ne bo spustil v hišo, so Grigorij Vasiljevič baš danes oboleli zaradi včerajšnjega dogodka, in Marfa Ignatjevna jih mislijo jutri zdraviti. Tako sta se prejle dogovorila. To njihovo zdravljenje je kaj zanimivo: Marfa Ignatjevna poznajo tak nalivek iz nekakšnega zelišča; ki je njihova skrivnost, in ga imajo zmerom pripravljeno. S tem trajnim zdravilom zdravijo Grigorija Vasiljeviča po trikrat na leto, kadar mu križi čisto odveze; ta hromost ga napade vsako leto po trikrat. Tedaj vzamejo Marfa Ignatjevna brisačo, jo pomočijo v ta nalivek in mu z njo pol ure drgnejo ves hrbet, dokler se dobro ne posuši in vea ne zardi in ne oteče; ono, kar je ostalo v steklenki, mu pa dajo, da popije, a ne vsega, zakaj nekaj malega prihranijo pri tej redki priliki tudi zase, da sami pijo. In povem vam, ker drugače nikoli ne pijeta, se oba takoj nato zvalita in zaspijo dolgo, trdno spanje; in ko se Grigorij Vasiljevič potlej zbudi, je skoro vselej zdrav, Marfo Ignatjevno pa vselej glava boli. In tako, vidite, če jutri Marfa Ignatjevna izpolni ta svoj namen, tedaj je kaj malo verjetno, da bi kaj čula in zadržala Dmitrija Fjodoroviča. Spala bosta."

(Dalje prihodnjik.)

Ant. Adamič:

Dolg

Okrajni tajnik, nekoliko čudaki stari Doberlet je odložil časopis ter pogledal na uro.

"Menda ga spet ne bo," je zamrmral in pogledal preko očal svojo košeno ženo Barbko, ki je likala perilo.

"Kajpa da ga ne bo!" je prepričevalno odvrnila žena. Kadar se fantje ženijo, se malo ali celo nič ne zmenijo niti za lastne starše, pa naj bi se zate!"

Udarila je po sveži, dehteči rjuhi, ki jo je bila zložila na kup.

"Premišlujem; pretehtavam," je govoril mož kakor sam s seboj. "Marsikateri zakon narava se nam zdi zapleten, ker pozabljamo, da smo nekoč tudi sami bili mladi. Da mladi nas sta-

rih ne razumejo, je naravno,

zato pa moramo biti prijaznejši. Tine ima dobro srec. Zal mi je le, da ga nisem posinovil."

"Saj si ga hotel. Mati ti ga je ponujala. Odlasla si in odlasla. Sicer pa — ali bi bilo zdaj drugače?"

"Jo, saj bi menda res ne bilo. Toda nič ne de, naj se ženi. Urlico na dan bi pa le vendar lahko posvetil meni, ki ga imam rad."

"Hvaležnost je plačilo sveta. Že teden dni ga ni bilo k nam. Čez čas naju sploh ne bo poznal več. Pograbila je kup perila ter ga odnesla v drugo sobo."

"Ujeda me," je zastokal na njo. "Tine ni tak, ni in ni. Tudi mene ima rad." Pognil je časopis ter jel zopet brati.

Stari Doberlet ni bil Tinetu rodni oče, pač pa skoraj več, bil mu je krušni oče. Ni se strašil

ne truda ne potov, dal je denar, da so poslali nadarjenega in razboritega dečka v mesto šolat.

S podporo svojega dobrotnika, s poučevanjem mlajših in s stradanjem se je marljivo Tinček pretolkel tudi na visoki šoli. Sleherni leto je o počitnicah vsak dan obiskal hišo svojega drugega očeta, kjer je največkrat tudi kosil ali večerjal. Nегоval je na vrtu cvetje in povrtino, prebiral na glas novine in kratkočasil gospodarja s pripovedovanjem dijaških storij. Vsa svoj prosti čas je posvečal starčku in njegovi ženi.

Namreč ves svoj resnično prosti čas, kajti bila je javna tajnost, da poseda ure in ure tudi pri najboljšem tržkem gostilničarju, pri Stefanjaku. Ne zaradi pižace — Bog ne daj! Pač zaradi njegove lepo razvite

hčere Mave, ki ga je omrežila s svojimi kostanjevimi lasmi in mu prizadejala s svojimi porednimi očmi neozdravljivo rano v srecu. Za mizo je posedal, pa ni prav nič kazal, da mu je kaj do dekleta.

Mara se je medicincu Joži in tudi filozofu Janji prav tako ljubeznivo nasmihala, kakor je bila naklonjena juristu Tinetu. Kar je res, je res: Tine je bil pa izmed vseh treh vendar še najbolj zastaven fant, pa tudi gladko in močasto je znal govoriti. Popolnoma se mu je pa nasmehnila sreča, ko so novine prinesle vest o njegovi promociji in že kmalu potem gospod doktor že vsak dan hodil z aktovko na sodnijo.

Stari Doberlet se je srčno radoval, poyedal pa ni niti svoji družici, kako vneto je pritiskal za kljuko, da je fant tako hitro dobil službo pri božici pravice. "Življensko nalogo sem izvršil," se je muzal. Ker nista imela svojih otrok, sorodstvo pa se jima je porazgubilo po svetu, je zapisal stari doberlet, naj dobi po njuni smrti doktor Tine še njegovo hišo z njivami in vinogradom v dar. Toda zgodilo se je vse drugače.

Kakor hitro je Tine dobil službo, se je čez noč izprevergel. Samozavestno je nastopal, zadel se je samemu sebi. Nič več ni lovil Marinih pogledov, kajti ujel je že njo samo, ki mu je v čudovitih zvezdnatih večerih za hišo slonela na praih ter se mu rotila v svoji veri, ljubezni in zvestobi.

Doktorju Tinetu je zdaj bliskovito mineval čas. Opoldne ni utegnil k Doberletovim, po pisarni je pa zvečer najrajši posedal pri svoji izvoljenki in v kuhinji pri njeni materi, ki je bila z bodočim zetom prav zadovoljna. Po slovesni zaroki so sklenili, naj bo poroka čimprej. Z nevestino balo so hiteeli.

Na onem koncu trga pa se je hudoval stari Doberlet, zlo voljo pa mu je netila še žena.

"Hvaležnost je plačilo sveta. Že spet ga ni bilo ves teden na izpregled. Čez nekaj časa naju sploh ne bo hotel več poznati..."

V nedeljo dopoldne pa je vendar spet prišel. Povabili so ga na obed. Srčna hvala, res ne more, kajti mora na obed k Stefanjakovim... Oblila ga je rdečica, nato pa se je prešerno zasmejal. O zaroki ni črnil besede.

"Potemtakem si za nas izgubljen?" je po daljšem premisleku mrko vprašal krušni oče.

"Ne razumem vas," je skomizgnil Tine z rameni.

"Pozabil nas boš."

"Gospod tajnik, nikoli! Kako naj vam povrnem vse dobrote?"

"Dobrot ni mogoče povrniti."

"Toda gmotne žrtve... stroški z menoj... koliko sem vas že stal... Kako naj vam vse to poplačam, povrnem?"

Stari je hodil po sobi gor in dol in kar otepal je z rokami. Zdajci se ustavi pred mladcem ter ga dobro motreč iznenada vpraša:

"Torej tako. Bi podpisal menico?"

Tine je pobledel, toda oči ni povešil. "Kaj mu je le?" je premišljeval. Ali ne sme početi, kar hoče? Zakaj se jezi? Ali ima kakšno pravico do mene? Ali sem mu tolikšen dolžnik? Ni razporedil misli, podzvestno je samo čutil, da se ga lasti vsepovsod samo kruta sebičnost. Odpor, ponos in prezir sta mu potisnila jekel odgovor na jezik. Kljubovalno je odgovoril: "Bom podpisal, gospod tajnik."

"Izvrstno, sijajno!" se je zakrohotal stari in mu pokazal hrbet.

Pri Stefanjakovih so se tisti večer dolgo posvetovali. Oče in mati sta bila v hudih skrbih, zaljubljenca sta pa kmalu v poljubih pozabila na ves svet.

Odalej ni bilo doktorja Tineta nič več k Doberletovim, ti pa tudi niso nič izpraševali po njem. Jeseni je ženin popeljal lepo svojo nevesto prel otar. Povabil je na slavnost tudi Doberletove, ki pa so poslali na mizo zgolj lep šopek rož.

Ko se je doktor Tine vrnil s poročnega potovanja, je našel na svoji mizi pismo, v njem pa pravi pravcati trgovski račun, podpisan od starega Doberleta.

Tine se je prijel za glavo, nato pa je z računom zdirjal k Stefanjakovim. Bogati tast se je popraskal za ušesi, potem pa je šel ter plačal na račun hčerine dote ves dolg z obrestmi vred.

Kdo je večji krivičnej?

Leon Campenhausen—lv. Vuk:

Hvaležnost samojedke

Evgenij Antonovič je bil eden izmed uglednih trgovcev na Jeniseju. Bil je svojevrstnej, zakaj domačinom Samojedom ni dajal vodke. Njegov sosed, Trofim Trofimovič, ki je stanoval kakšnih 20 milj južneje, je pa delal drugače. Spretno je porabljajl nepremagljivo poželenje Samojedov do vodke. Ponujal jim jo je celo, ko so se vračali z lova na jesetne in na bele lisice.

"Pijte", jim je govoril in molil steklenico. "Pijte, otroci moji. Pijte ognjeno mleko."

In takrat, ko je popeljal Samojedov prikipele do vrhunca, je natenkrat odzvel steklenico, sodček pa odkotatil v kot, da je vodka v njem zapeljivo klokotala.

"Tako, dragi severni medvedi, zdaj pa pokažite, kaj imate?"

In bilo je 10 belih lisicjih koz, 2 modri lisicji kozi, 6 kožuhoval dirkačev, 2 puda jeseter in 20 hermelinskih koz.

"Dobro, dobro... Vse to vzamem za moko, za sladkor in čaj. In če vam je všeč, privolim sodček zopet pred vas. Gluk... gluk... kakor vir bo teklo. Kakor potok, kadar se taja sneg."

"Gluk, gluk... v mrzle želodce mojim somom — e vam je všeč."

In bilo jim je všeč. Ne v škodo Trofimovo.

Evgenij pa ni bil tak. Svoje mu očetu je obljubil, da se bo čuval treh stvari: kvartanja, iskarnja zlata in da Samojedom ne bo dajal vodke.

Oče je umrl. Zakopali so ga v kamenit grob. In Evgenij je držal svojo obljubo.

In videli boste, da ne v svojo škodo.

Če so žene Samojedov, čakajo pred šotori na svoje može, ki so se vračali z lova, že od daleč zagledale, kako prihajajo, so tudi takoj vedele, ali prihajajo od Evgenija ali od Trofimova, so tudi vedele, kakšno bo svidenje z možmi. Gorje, če so prihajali možje od Trofimova. Drugače dobrodušni, miroljubni možje, so bili prepričljivi, razdražljivi, stranski. Kar je pa bilo najhuje, prinesli so malo blaga, ker jih je Trofimov oćiganil. Razen tega so pa morale še molčati, ker bi jih sicer lahko celo prodali tja kam k južnim Samojedom, tam na drugi strani reke.

Evgenij je neko noč, kakor po navadi, ležal v veliki sobi svoje barake na peči in razmišljal, zakaj je v Tundri vedno manj modrodolnih lisic. V kotu je brlela večna lučka. Na mizi se je kadila oljna svetilka in razlivala motno svetlobo.

Tedaj je nekdo rahlo potrkal na sipo malega okenca.

Evgenij je pogledal. Zunaj je stala Samojedka.

"Kaj je?"

"Hitro vzemi svoj denar in kar imaš dragocenega in pojdi za menoj. Razbojniki prihajajo. Spotoma ti pojasnim."

Rus je v naglici pobral svoje dragocenosti in planil za Samojedko. Če tako reč pove Samojedka, potem je reanica. In tam, kamor ga bo vodila, je varno.

Preko mahovite Tundre sta hitela skozi mrak in noč.

"Sest zločincev je pobegnilo s

transporta. Prihajajo od ja sem. Trgovca Trofimova bili in mu pobrali vsa denarja hočejo še tebe. Rešim te, ti nisi nikdar našim možem vodke."

V daljavi so se svetile, č, kakor plešoč ognji in le preko brezkončne Tundre. Bili so šotori Samojedov.

HUMOR

Negalanten zdravnik

"Starate se, gospodič, gibanja vam je treba. Pote do vaše težave izgnile."

"Gospod doktor, saj hodim vsak dan na ples."

"No, vidite, kaj ne pri vam preveč sedenja škoduje."

Pri kosilu nenadoma z Moja:

"Joj, torta mi je padla z Zda jo bo pa gotovo sulta žrl!"

"Nič se ne boj, Moja," tolaži Bumček; "sem že stopil nanjo!"

Vidno voščilo

Teta je prišla na obisk šele po darilih, razloženih z, spoznala, da je Mirko Stopila je k njemu in

"Sprejmi tudi moje voščilo!"

Mirko je pogledal po m vprašal:

"Kje?"

PRODA SE PO NIZKI C

7 sobna, zidana hiša na 20 Millard Ave. Za pojasni obrnite na: 2605 S. Ridg Ave., Chicago, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varoka, reči, je list predrag za člano S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Če listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado.	\$6.00	Za Ciceru in Chicago je...	\$7.00
1 tednik in.....	4.80	1 tednik in.....	6.00
2 tednika in.....	3.60	2 tednika in.....	5.00
3 tednike in.....	2.40	3 tednike in.....	4.00
4 tednike in.....	1.20	4 tednike in.....	3.00
5 tednikov in.....	nič	5 tednikov in.....	2.00
Za Evropo je.....		\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Men Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, čede moral tisti član iz dotične družine, ki je tako splošno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva N.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilajte k moji naročnini od slednjih članov moje družine:

2).....Čl. društva N.....

3).....Čl. društva N.....

4).....Čl. društva N.....

5).....Čl. društva N.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in dr.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANE S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerno, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na želje tudi vse ustrezne pojase

Jose Ramon Thabala, 18 let star bojovnik, ki je bil trikrat ranjen, ko se je boril na strani španske ljudske milice.